

(català / castellano / english / français)

(català)

L'arquitectura del silenci

Per Nora Ancarola

Des de l'any 2001 tinc la satisfacció de conèixer l'obra de Felícia Fuster, alhora que el plaer de ser la persona que estudia, ordena i intenta comprendre'n l'obra en el seu aspecte d'arts plàstiques. És per això que en aquest procés per comprendre-la a poc a poc i pas a pas, he anat configurant en el meu propi imaginari el perfil d'aquesta creadora fins ara desconeguda.

Podríem dir que el desenvolupament artístic de la Felícia és representatiu del de moltes dones amb voluntat i geni creador de la segona meitat del segle XX i que, per qüestions diverses, han hagut de recórrer un camí amb nombrosos obstacles, camí que en molts casos acaba amb la desaparició de la pròpia obra. Afortunadament aquest final no és el de la Felícia, a qui mai no li va faltar tenacitat i energia per continuar treballant.

Nascuda en la dècada del 1920, estudia des de l'any 33, alhora a l'Institut i a la recentment creada Escola Massana, l'especialitat de Vidrieria i probablement Dibuix i Pintura. La nena que mirava el món des del balcó de casa seva del barri de la Barceloneta, s'obre al món de la creació amb tanta fermesa que ingressa a l'Escola Llotja, la qual es transformarà en Escola de Belles Arts de Sant Jordi, on es llicencia finalment en els estudis superiors.

Aquest itinerari semblaria normal en una dona estudiant en temps de la República, però ja no tant en l'etapa més negra de la nostra història recent, els anys de la postguerra. I és per això que l'excepcional curiositat i energia de la Felícia la porten a realitzar l'esforç per continuar la seva formació a París, fet que representarà una arma de doble tall, ja que d'una banda li permet conèixer l'activitat artística d'un país en llibertat, encara que de l'altra li farà viure els moments més difícils de la seva vida, que l'obligaran a deixar en segon pla la seva activitat creativa durant gairebé 20 anys. Activitat artística que estava marcada per una singularitat tal que, abans de marxar de Barcelona, li havia permès exposar a la Galeria Syra com una dels novíssims valors del moment. No hem d'oblidar que a aquestes alçàries de la història de la nostra ciutat de Barcelona només funcionen quatre o cinc galeries, com Dalmau, Parés, Gaspar. Poc després, guanya el tercer premi de l'exposició del Museo de

Artes Decorativas de Madrid amb una obra una mica més que artesanal, on s'assenyala com una obra de caràcter experimental.

Si tenim en compte que en el Saló de Tardor de l'any 1948 només Maria Girona i Emília Xargay hi aconsegueixen participar, aquestes incursions de Felícia Fuster en l'escena barcelonina són evidentment rellevants.

Malgrat això, ja hem comentat que la necessitat de la Felícia d'obrir i ampliar el seu món artístic li fan traslladar-se finalment a França en el 1951, poc abans de complir els 30 anys.

Els començaments de l'obra de l'artista es desenvolupen des del món de les arts aplicades, món que no abandonarà mai, ja que al llarg de la seva vida continuarà creant i intervenint en gairebé tots els objectes que l'envolten, en un afany de transformació sempre vital i constructiva.

Aquest món d'objectes *manipulats* és el d'una persona que *necessita* conviure amb la creació en el seu estat més pur, on les coses útils són part integrant de la imaginació i la bellesa.

Una altra activitat transversal en la vida de la Felícia són les seves pintures *naïf*, obres de petit format que segurament tenen intencions comercials, però a les quals sap incorporar la intensitat de la seva obra. Algunes d'aquestes peces són veritables mostres d'un art desposseït de prejudicis i on deixa camp obert a la imaginació, no pas desposseïda de certa malenconia en els temes i en la configuració.

A l'obra de Felícia Fuster podríem dir que hi ha un abans i un després de l'any 1970. Amb anterioritat a aquesta data la seva obra està lligada a la figuració, de manera més o menys expressionista. Però és a partir d'aquestes dates quan l'artista entra de ple en el seu treball amb una perspectiva inesperada i amb una línia formal i conceptual d'abstracció pictòrica, ja més en relació amb l'abstracció informalista gestada a Catalunya, amb trets surrealistes.

A França, la visió existencialista del món li fa afegir al seu entorn autors com Sartre o Camus, alhora que fixa la mirada en artistes llunyans en temps i espai, com Turner, o contemporanis, com Rothko o Lucio Fontana.

Però és en els anys 80 on una nova mirada, interior per una banda, i col·locada en les filosofies orientals per una altra, permetrà crear la seva obra més important.

És l'any 85 quan realitza un viatge gairebé *iniciàtic* al Japó, que li farà transformar completament el seu ideari i cosmogonia. Deu anys més tard serà en el seu viatge a la Xina on contraurà la malaltia que la deixarà impossibilitada de continuar el camí de la creació.

De l'Orient extreu la capacitat de *representar i construir* el silenci, alhora que la *multiplicitat de l'ésser*, segons les seves pròpies paraules. És en aquests anys quan comença a treballar en les seves PLURIVISIONS, obres que representaran la seva nova i definitiva manera de fer.

Obres amb la possibilitat de ser observades des de molts punts de vista, on la pintura és la que té la capacitat de transformar-se per atorgar a l'observador la consciència de la relativitat de la seva pròpia mirada.

L'un dins de la multiplicitat. El silenci com a superació de la solitud. Com ella mateixa afegeix: *un missatge de llibertat*.

(castellano)

La arquitectura del silencio

por Nora Ancarola

Desde el año 2001 tengo la satisfacción de conocer la obra de Felícia Fuster, a la vez que el placer de ser la persona que estudia, ordena e intenta comprender la obra en su aspecto de artes plásticas. Es por ello que en este proceso por comprender poco a poco y paso a paso, he ido configurando en mi propio imaginario el perfil de esta creadora hasta ahora desconocida.

Podríamos decir que el desarrollo artístico de Felícia es representativo del de muchas mujeres con voluntad y *genio* creador de la segunda mitad del siglo XX y que, por cuestiones diversas, han tenido que recorrer un camino con numerosos obstáculos, camino que en muchos casos acaba con la desaparición de la propia obra. Afortunadamente ese final no es el de Felícia, a la que nunca le faltó tesón y energía para continuar trabajando.

Nacida en la década de 1920, estudia desde el año 33, a la vez en el Instituto y en la recientemente creada Escuela Massana, la especialidad de Vidriería y probablemente Dibujo y Pintura. La niña que miraba el mundo desde el balcón de su casa del barrio de la Barceloneta, se abre al mundo de la creación con tanta firmeza, que ingresa en la Escuela Llotja, la cual se transformará en Escuela de Bellas Artes de Sant Jordi, donde se licencia finalmente en los estudios superiores.

Este itinerario parecería normal en una mujer estudiante en tiempos de la República, pero ya no tanto en la etapa más negra de nuestra historia reciente, los años de la postguerra. Y es por ello que la excepcional curiosidad y energía de Felícia la llevan a realizar el esfuerzo por continuar su formación en París, hecho que va a representar un arma de doble filo, ya que por un lado le permite conocer la actividad artística de un país en libertad, aunque por otro lado le hará vivir los momentos más difíciles de su vida, que le obligarán a dejar en segundo plano su actividad creativa durante casi 20 años. Actividad artística que estaba marcada por una singularidad tal que, antes de irse de Barcelona, le había permitido exponer en la Galería Syra como una de los novísimos valores del momento. No debemos olvidar que a esas alturas de la historia de nuestra ciudad de Barcelona sólo funcionan cuatro o cinco galerías, como Dalmau, Parés, Gaspar. Poco después, gana el tercer premio de la exposición del Museo de Artes Decorativas de Madrid con una obra algo más que artesanal, donde se señala como una obra de carácter experimental.

Si tenemos en cuenta que en el Salón de Otoño del año 1948 sólo Maria Girona y Emília Xargay consiguen participar, estas incursiones de Felícia Fuster en la escena barcelonesa son evidentemente relevantes.

A pesar de ello, ya hemos comentado que la necesidad de Felícia de abrir y ampliar su mundo artístico le hacen trasladarse finalmente a Francia en el 1951, poco antes de cumplir los 30 años.

Los comienzos de la obra de la artista se desarrollan desde el mundo de las artes aplicadas, mundo que no abandonará nunca, ya que a lo largo de su vida continuará creando e interviniendo en casi todos los objetos que la rodean, en un afán de transformación siempre vital y constructiva.

Este mundo de objetos *manipulados* es el de una persona que *necesita* convivir con la creación en su estado más puro, donde lo útil es parte integrante de la imaginación y la belleza.

Otra actividad transversal en la vida de Felícia son sus pinturas *naif*, obras de pequeño formato que seguramente tienen intenciones comerciales, pero a las que sabe incorporar la intensidad de su obra. Algunas de estas piezas son verdaderas muestras de un arte despojado de prejuicios y donde da rienda suelta a la imaginación, no despojada de cierta melancolía en los temas y la configuración.

En la obra de Felícia Fuster podríamos decir que hay un antes y un después del año 1970. Anteriormente a esta fecha la obra está ligada a la figuración, de manera más o menos expresionista. Pero es a partir de estas fechas cuando la artista entra de lleno en su trabajo con una perspectiva inesperada y con una línea formal y conceptual de abstracción pictórica, ya más en relación con la abstracción informalista gestada en Cataluña, con rasgos surrealistas.

En Francia, la visión existencialista del mundo le hace agregar a su entorno autores como Sartre o Camus, a la vez que coloca la mirada en artistas lejanos en tiempo y espacio como Turner, o contemporáneos como Rothko o Lucio Fontana.

Pero es en los años 80 donde una nueva mirada, interior por un lado, y colocada en las filosofías orientales por otro, permitirá crear su obra más importante.

Es en el año 85 cuando realiza un viaje casi *iniciático* a Japón, que le hará transformar completamente su ideario y cosmogonía. Diez años más tarde va a ser en su viaje a China donde contraerá la enfermedad que la dejará imposibilitada de continuar en el camino de la creación.

De Oriente extrae la capacidad de *representar y construir* el silencio, a la vez que la *multiplicidad del ser*, según sus propias palabras. Es en estos años cuando comienza a trabajar en sus PLURIVISIONES, obras que representarán su nueva y definitiva manera de hacer.

Obras con la posibilidad de ser observadas desde muchos puntos de vista, donde la pintura es la que posee la capacidad de transformarse para otorgar al observador la conciencia de la relatividad de su propia mirada.

El uno dentro de la multiplicidad. El silencio como superación de la soledad. Como ella misma agrega: *un mensaje de libertad*.

(english)

THE ARCHITECTURE OF SILENCE

by Nora Ancarola

I have had the pleasure of being acquainted with the work of Felicia Fuster since 2001; moreover, I now have the satisfaction of being the person chosen to study, order and promote a wider and deeper understanding of her visual work. Thus, step by step, in the slow but steady process of achieving an insight, I have made up my own personal image and outline of this hitherto little known artist.

We might say that the artistic development of Felicia Fuster is representative of the careers of many wilful and creative women during the second half of the twentieth century, who, for a variety of reasons, had to follow a tortuous path, full of obstacles and difficulties, which often resulted in the actual loss or disappearance of their work. Fortunately, this did not occur in Felicia's case, as the determination and energy to continue working never left her.

She was born in the twenties, and benefited from the general education that was compulsory under the Spanish Republic. As of 1933 she was simultaneously taking artistic training at the recently created Escola Massana (Massana School of Arts and Crafts), where she specialized in Stained Glass and probably also took Drawing and Painting. The young girl who looked out onto the world from the balcony of her home in the Barceloneta, the fishermen's district of Barcelona, blossomed to the world of creativity with such force that she was accepted at the Escola Llotja (later to become the Sant Jordi School of Fine Arts, the art faculty of Barcelona University), where she finally took her degree in higher education.

Nevertheless, what was a fairly normal itinerary for a promising female student in the time of the republic, became quite unusual in the post-war years, one of the darkest periods of our past. And that is the main reason why Felicia Fuster's exceptional curiosity and energy drove her to make the effort to continue her training in Paris. This decision turned out to be a two-edged sword, which enabled her, on the one hand, to encounter the artistic activity of a free country, but also entailed some of the most difficult moments of her life and forced her to put aside creative activity for almost twenty years. A creative activity that had already shown such singularity that, before leaving Barcelona, she had been able to show her work at the Syra Gallery, and was considered one of new talents of the day. Let us remember that there were only four or five serious galleries operative in the city in those years, basically Dalmau, Parés, Gaspar, Syra, and not much else. Soon after that, she was given third prize in the national exhibition at the Museo de Artes Decorativas in Madrid,

with a work in glass that went beyond being a display of craftsmanship and which was described as being of an experimental nature.

If we keep in mind that in the Sal3n de Oto3o in 1948, only Mar3a Girona and Emilia Xargay had been able to participate, the emergence of Felicia Fuster into the artistic limelight of Barcelona was obviously relevant.

In spite of this, the need Felicia felt to open up and widen her artistic horizons made her finally move to Paris in 1951, shortly before her thirtieth birthday.

Thus, the background of our artist's work can be traced back to its origin in the field of crafts and applied arts, a background she was never to abandon. She continued to intervene and rework all the objects that she was surrounded with throughout her active life, in response to her constant and vital transformative and constructive urge.

This world of *Manipulated Objects* gives us an image of someone for whom it is imperative to share her existence with creativity in its purest state, in which function is an integral part of imagination and of beauty.

Another transversal activity in the biography of Felicia Fuster is her production of *naif* paintings, small works which seem to have had a commercial motivation, yet still contain much of the same intensity present in the rest of her production. Some of these pieces are genuine examples of unprejudiced artistic creativity, in which she gave free rein to her imagination, which displayed a certain melancholy air, both in the subject matter that she chose and in the way they pieces were carried out.

In the career of Felicia Fuster there is a before and an after the year 1970. Previously her painting had been mainly figurative, of a more or less expressionistic sort, but after that date Fuster became more deeply involved in her work, and an unexpected new direction took over, as her style took a sharp turn towards formal and conceptual abstraction, in line with the Abstract Informalism of the Surrealist type, which was the hub of artistic debate in Catalonia.

In France, the existentialist point of view acquainted her with authors such as Sartre or Camus, while she also became more aware of artists of other times and places, such as William Turner, or the work of her contemporaries such as Mark Rothko or Lucio Fontana.

However, it was mainly in the eighties when she took a new approach, both introspective and outward looking, simultaneously exploring oriental philosophy and entering into a world of her own, which allowed her to create her most important body of work.

In 1985 she travelled to Japan, a trip that turned out to be a journey of initiation and entirely transformed her ideas, imagery and cosmogony. Ten years later, she visited China; unfortunately, during this journey she contracted a disease that would finally make her unable to continue her creative endeavours.

From the East she drew the capacity, in her own words, to *represent and construct silence* at the same time as *the multiplicity of being*. It was during these years that she started to develop her PLURIVISIONS, a series that stands for her new and final manner.

These paintings rotate, so as to be seen from many points of view, thus acquiring a constant capacity for transformation, and projecting onto the spectator an awareness of the relativity of any fixed point of view.

The one within the many. Silence which overcomes solitude. As she herself expressed it, a *message of freedom*.

(français)

L'ARCHITECTURE DU SILENCE

Nora Ancarola

Depuis l'année 2001, j'ai à la fois, la satisfaction de connaître l'œuvre de Felicia Fuster et le plaisir d'être celle qui met en ordre, étudie et tente de comprendre son œuvre sous l'aspect des arts plastiques. C'est pourquoi dans ce processus de compréhension que j'effectue peu à peu et pas à pas, j'ai configuré dans mon propre imaginaire le profil de cette créatrice inconnue jusqu'alors.

Nous pourrions dire que le développement artistique de Felicia est représentatif de celui de beaucoup de femmes volontaires et habitées par le *Génie* créateur de la deuxième moitié du XXème siècle. Ceci, bien que pour des raisons diverses, elles aient dû parcourir un chemin semé d'embûches, chemin qui se termine dans beaucoup de cas par la disparition de l'œuvre elle-même. Fort heureusement, cette fin- là n'est pas celle de Felicia qui n'a jamais manqué ni de fermeté ni d'énergie pour continuer son travail.

Née dans la décennie des années 20, elle étudie dès l'année 33 à la fois au Lycée et à L'école Massana, créée à cette époque où elle se spécialise en Vitrail ainsi que probablement en Dessin et en Peinture. La fillette qui regardait le monde du balcon de sa maison de la *Barceloneta*, s'ouvre au domaine de la création avec tant d'assurance qu'elle intègre l'École Llotja qui deviendra plus tard L'École des Beaux Arts Sant Jordi où elle obtiendra ses diplômes d'Études Supérieures.

Cet itinéraire pourrait sembler normal chez une femme étudiant sous la République, mais ne l'est plus tellement dans l'étape la plus noire de notre histoire récente, les années de l'après-guerre. Et c'est pour cela que la curiosité et l'énergie exceptionnelles de Felicia, la mènent jusqu'à Paris afin de continuer dans l'effort de poursuivre sa formation, ce qui représentera une situation à double tranchant puisque, d'un côté, cela lui permet de connaître l'activité artistique d'un pays libre, mais d'un autre côté elle vivra les années les plus difficiles de sa vie et sera obligée de s'écarter de son activité créatrice pendant presque 20 ans. Son activité artistique était marquée par une singularité telle, qu'avant de quitter Barcelone sa particularité lui permit d'exposer à la galerie Syra comme une des nouvelles valeurs du moment. N'oublions pas qu'à cette époque dans la ville de Barcelone il n'y avait que quatre ou cinq galeries, Dalmau, Parés, Gaspar... Peu après elle remporte le troisième prix de l'exposition du Musée des Arts Décoratifs de Madrid avec une œuvre plus artisanale, où elle se signale comme une œuvre au caractère expérimental.

Si nous tenons compte du fait que dans le Salon D'automne de l'année 1848 María Girona et Emilia Xargay furent les seules à pouvoir participer, ces incursions de Felicia Fuster sur la scène barcelonaise sont évidemment remarquables.

Malgré cela, nous avons déjà mis en avant que le besoin de Felicia d'ouvrir et élargir son monde artistique la déplace finalement en France en 1951 peu avant d'avoir 30 ans.

Les débuts de l'œuvre de l'artiste se développent dans le domaine des Arts Appliqués, domaine qu'elle n'abandonnera jamais, puisque tout au long de sa vie elle continuera de créer et d'intervenir sur tous les objets qui l'entourent, dans une soif de transformation, toujours vitale et constructive.

Ce monde d'objets *manipulés* est celui d'une personne qui a besoin de cohabiter avec la création dans son état le plus pur, où l'utile fait partie intégrante de l'imagination et de la beauté.

Une autre activité transversale dans la vie de Felicia, fut ses peintures *naïves*, des œuvres de petit format qui ont sans doute une intentionnalité commerciale, mais aux quelles elle sut donner l'intensité de son œuvre. Certaines de ces pièces sont de véritables échantillons d'un art dépouillé de préjugés où elle donne libre cours à l'imagination, non sans une certaine mélancolie dans les thèmes et la configuration.

Dans l'œuvre de Felicia Fuster on pourrait dire qu'il y a un avant et un après l'année 1970. Avant cette date, l'œuvre est liée à la figuration, plus ou moins ouvertement expressionniste. Mais c'est à partir de cette date que l'artiste rentre pleinement dans son travail sous un angle inespéré et sous une ligne sérieuse et conceptuelle d'abstraction picturale, plus en accord avec l'abstraction informelle aux des traits surréalistes, conçue en Catalogne.

En France, la vision existentialiste du monde lui permet d'ajouter à son entourage des auteurs comme Sartre ou Camus et, à la fois de porter son regard sur des artistes d'ailleurs dans le temps et l'espace comme Turner ou des contemporains comme Rothko ou Lúcio Fontana.

Mais ce sera dans les années 80 où un nouveau regard, intérieur d'une part et posé sur les philosophies orientales d'autre part, vont lui permettre de créer son œuvre la plus importante.

Par le voyage *quasi initiatique* qu'elle fait en 85 au Japon, elle transformera complètement son idéologie et sa cosmogonie. Dix ans plus tard elle sera atteinte de sa maladie qui l'empêchera de continuer sur le chemin de la création, lors de son voyage en Chine.

De l'Orient elle tire la capacité de *représenter et de construire* le silence ainsi que *la multiplicité de l'être*, selon ses propres mots. C'est dans ces années-là qu'elle commence à travailler sur ces PLURIVISIONS, œuvres qui représenteront sa nouvelle et définitive façon de faire.

Œuvres qui pourront être observés sous de nombreux angles, où la peinture est ce qui possède la capacité de se transformer pour octroyer à l'observateur la conscience de la relativité de son propre regard.

L'Un dans le Multiple. Le Silence dans le dépassement de la Solitude. Et comme elle dit elle-même : *un message de liberté*.

